

Erland Mårald & Anna Sténs
”Lantbråksuniversitetet”. Om Skogshögskolans
utlokalisering till Umeå och dess konsekvenser

ur boken
Karl Bruno & Per Lundin (red.)
*Önskad och ifrågasatt. Lantbruksvetenskapernas
akademisering i 1900-talets Sverige*

Arkiv förlag 2020 (tryck) och 2023 (e-bok)
Pandoraserien XXVII

FÖRSLAG PÅ KÄLLANGIVELSE:

Mårald, Erland & Anna Sténs (2023) ”’Lantbråksuniversitetet’. Om Skogshögskolans
utlokalisering till Umeå och dess konsekvenser”, i Karl Bruno & Per Lundin (red.),
Önskad och ifrågasatt. Lantbruksvetenskapernas akademisering i 1900-talets Sverige,
s. 183–205, Lund: Arkiv förlag, <https://doi.org/10.13068/9789179243432>.

Det här kapitlet ur en e-bok från Arkiv förlag distribueras fritt
över internet genom *open access*. Titeln finns också tillgänglig i
en tryckt utgåva från 2020 med ISBN: 978 91 7924 342 5.

Verket är upphovsskyddat enligt en upphovsrättslicens från Creative Commons:
erkännande, icke-kommersiell, inga bearbetningar, som medger icke-kommersiell
användning och spridning i oförändrat skick så länge källan anges.

Arkiv förlag · Box 1559 · 221 01 Lund · BESÖK Stora Gråbrödersgatan 17 a
046-13 39 20 · arkiv@arkiv.nu · www.arkiv.nu

© Författarna/Arkiv förlag 2020 och 2023
E-boksutgåva (PDF) 2023
Beständig länk till hela boken: <https://doi.org/10.13068/9789179243432>

ISBN: 978 91 7924 343 2

ISSN: 1404-000X

”Lantbråksuniversitetet”.

Om Skogshögskolans utlokalisering till Umeå och dess konsekvenser

ERLAND MÅRALD & ANNA STÉNS

Den 18 oktober 1978 invigdes Skogsfakultetens nya lokaler i Umeå under högtidliga former, med röd- och grönvästade jägmästarstudenter på parad, musik spelad av Regionmusiken och högtidstal av rektor, dekanus, byggherren för det nya huset samt Västerbottens landshövding.¹ Invigningen var dock ingen entydig klang- och jubelföreställning. I likhet med andra närvarande medier rapporterade socialdemokratiska *Västerbottens folkblad* att invigningen gått i ”kritikens tecken”:

Festtal brukar ju vara själva sinnebilden för utslätat snömos, men igår var tongångarna helt annorlunda. Det föreföll som att talarna, trots dagens betydelse, inte kunde undertrycka den kritik som så många gånger riktats mot skogshögskolans nya splittrade organisation. Regional- och lokaliseringspolitiskt är naturligtvis skogshögskolan ett oerhört klipp för både Västerbotten och Umeå kommun. Men forskare och skogsfolk har ofta stått frågande inför projektet. Och vid en genomlysning av talen fick man nästan en känsla av att denna storstilade satsning inte ens på själva invigningsdagen föreföll särskilt lyckad.²

Inte minst var det Lennart Hjelm, rektor för det då nyligen (1977) bildade Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), som basunerade ut sina tvivel över detta ”slöseri”.³ Flytten från Stockholm, som varit den skogliga forskningens huvudsäte i 150 år, innebar att den skogsvetenskapliga fakulteten splittrades på tre huvudorter, Umeå, Uppsala och Garpenberg. Detta medförde ökande kostnader för resor och administration samt att sammanhållningen inom fakulteten skulle bli svår att upprätthålla. Nu när stora resurser satsats på en byggnad i Umeå krävde Hjelm att staten och näringslivet kraftigt ökade resurserna till själva verksamheten för att motverka dessa olägenheter. Att Hjelm inte var ensam om att hysa sådana åsikter var ingen hemlighet, en stor del av fakultetens professorer vägrade att flytta med till Umeå.

Skogsfakultetens flytt till Umeå kantades alltså av protester. Detta kapitel ska översiktligt belysa skälen till att flytta delar av dåvarande Skogshögskolan till Umeå, hur detta hängde ihop med bildandet av SLU, vilka motsättningar det skapade och vilka efterverkningar det fick. En huvudfråga är att undersöka hur den svenska skogsforskningen påverkades av flytten på kort och lång sikt. Rubbade flytten etablerade synsätt inom skogsvetenskapen? Hur förhöll sig skogsforskarna till Umeå universitet? Hur utvecklades förhållandet mellan Umeå och verksamhetsorterna söderut – Uppsala, Garpenberg och sedermera Alnarp? Dessa frågor kopplar i sin tur till teman i denna bok om akademisering, motsättning mellan professionella strävanden och statlig styrning samt skogsvetenskapens samhälleliga betydelse.

Vi har hämtat inspiration från den så kallade rumsliga vändningen inom vetenskapshistorisk forskning. I denna strömning betonas att för att förstå vetenskap som ett samhällsfenomen räcker det inte att undersöka vetenskap utifrån frågorna *hur* och *när* utan också *var* måste till. Olika platser genererar olika praktiker, traditioner och sociala relationer. Det gäller både geografiska och vetenskapliga platser, som laboratoriet, fältförsöket, institutionen. Hur de platser där vetenskap bedrivs är organiserade och länkade till andra samhälleliga och vetenskapliga rum har betydelse för hur forskning utövas och vilken betydelse och trovärdighet den får.⁴ Utifrån detta synsätt borde alltså en utlokalisering av en vetenskaplig verksamhet, i vårt fall Skogsfakultetens flytt till Umeå, inte bara få sociala, ekonomiska och lokala effekter för inblandade individer och omgivande samhälle. Den borde även påverka den vetenskapliga verksamheten i sig.

Kapitlet bygger på skriftligt källmaterial bestående av publicerade utredningar, tidningsartiklar, intern information och diskussioner i samband med flytten, samt beskrivningar av den nya miljön i Umeå efter flytten. Därutöver utgår kapitlet från intervjuer med fem personer som var med i flytten eller perioden efteråt. Eftersom det är mycket svårt att få grepp om vilken betydelse just flytten hade i förhållande till skogsvetenskapens förändringar har intervjuerna varit viktiga för att fånga upp olika berättelser och personliga upplevelser av detta. Här har vi valt forskare med olika förhållanden och kopplingar till skogsvetenskapen och SLU i Umeå. Samtliga är i dag pensionerade professorer, varav tre varit dekan eller prodekan vid Skogsfakulteten. Fyra är män och en kvinna.

Övre bilden: SLU:s rektor Lennart Hjelm överlämnar nyckeln till Skogsfakultetens dekanus Gustaf von Segebaden vid invigningen 1978.

Undre bilden: Landshövdingarna Bengt Lyberg, Sven Johansson och Ragnar Edenman tillsammans med rektor Lennart Hjelm. I bakgrunden syns konstnären Anders Åbergs karaktäristiska utsmyckningar.

Centripetala och centrifugala krafter

År 1775 räknas ibland som starten för SLU:s etablering. Då grundade Linnélärjungen Peter Hernqvist en veterinärinrättning i Skara, som sedan återstartade 1821 i Stockholm. Lantbruksforskningen kan sägas ha tagit sin början då Kungl. Lantbruksakademiens Experimentalfält år 1814 inrättades på Skeppsbroäng på Norra Djurgården (på samma plats där Stockholms universitet i dag ligger). Under 1800-talets andra hälft inrättades där en rad agrara försöksstationer. I Ultuna och Alnarp grundades lantbruksinstitut 1849 respektive 1862, båda med syftet att utbilda agronomer. Skogshögskolan började i form av ett skogsinstitut på Södra Djurgården i Stockholm 1828, lett av Israel Adolf af Ström. År 1914 ombildades institutet till Kungl. Skogshögskolan och förlades tillsammans med Statens skogsförsöksanstalt invid Experimentalfältet. Veterinärinstitutet hade flyttat till samma område 1912.⁵

Vid denna tid var alltså en stor del av forskningen inom de areella näringarna samlade till samma plats i Stockholm. Tillsammans med Kungl. Vetenskapsakademiens lokaler, Bergianska trädgården och Naturhistoriska riksmuseet gick området under beteckningen Vetenskapsstaden.⁶ När lantbruksinstitutet i Ultuna utanför Uppsala 1932 omvandlades till Kungl. Lantbrukshögskolan innebar det att den agrara forskningsverksamheten på Experimentalfältet successivt flyttades dit och att forskning och utbildning gradvis integrerades. För skogsvetenskapen hade Skogshögskolan och Statens skogsforskningsinstitut haft samma styrelse ända sedan 1915 och slogs slutligen helt ihop 1962 under namnet Skogshögskolan.

Trots denna starka centrering av de tongivande institutionerna till Stockholm och Uppsala, fanns det inom lantbruksvetenskaperna en lång tradition av ett centrifugalt och regionalt tänkande. Denna rumsliga dimension var ett viktigt led i etablerandet av den moderna agrar- och skogsvetenskapen både internationellt och i Sverige under 1800-talet. För dessa praktiskt inriktade vetenskaper, med uppgift att lyfta skogs- och jordbruket med alla dess lokala tillämpningar till moderna näringsgrenar, var inte förståelsen av universella vetenskapliga teorier tillräcklig. Sådana teorier var giltiga överallt men komplexa miljöbetingelser vad gäller geologi, klimat, mark, växtlighet med mera gjorde varje plats unik. Därför gick det inte att överföra vetenskapliga resultat från en plats till en annan. För att säkerställa att olika skötselåtgärder ledde till praktiska resultat räckte det inte heller med laboratorieförsök vid de centrala institutionerna

utan det krävdes försök ute i fält på olika platser.⁷ Från 1800-talets andra hälft fram till mitten av 1900-talet byggde därför skilda lantbruksvetenskapliga organisationer på olika nivåer parallellt upp nationella, regionala och lokala försöksstationer samt försöks- och demonstrationsfält.⁸ Fram mot mitten av 1900-talet täckte det lantbruksvetenskapliga institutionella landskapet i stort sett hela landets yta med drygt 700 areella experter och konsulenter anställda för att betjäna skogs- och jordbruket.⁹

När Forstliga försöksanstalten inrättades 1902 (från 1905 Statens skogsförsöksanstalt) var en viktig uppgift att upprätta skogliga försök på olika platser för att kunna omvandla vetenskapligt grundade åtgärder till tillämpbara råd. Fram till 1916 hade anstalten anlagt drygt 400 försöksytor runt om i landet på såväl statlig som enskild mark.¹⁰ För att kunna bedriva mer storskaliga, systematiska och långvariga försök inrättade anstalten 1921 Siljansfors försökspark i Dalarna och två år senare tillkom försöksparkerna i Tönnersjöheden i Halland samt Kulbäcksliden och Svartberget i Västerbotten (sedermera benämnt Vindelns försöksparker). Härmed fanns en försökspark i varje landsände representerande olika klimat- och platsbetingelser. Denna geografiska spridning gällde också den skogliga utbildningen. Ända sedan Skogshögskolan inrättades hade jägmästarstudenterna haft sin praktik förlagd till Garpenberg i södra Dalarna. Den kortare skogsmästarutbildningen var sedan 1940-talet förlagd till Skinnskatteberg i Västmanland. Dessutom fanns det skogsteknikerutbildningar i Bispgården (Jämtland), Skinnskatteberg och Värnamo (Småland).¹¹

Under efterkrigstiden etablerades också delvis privatfinansierad skogsforskning. Det gällde dels Forskningsstiftelsen Skogsarbeten som inrättades 1964 för att bedriva skogsteknisk forskning och utveckling som ett led i skogsbrukets mekanisering. Dels gällde det Föreningen för växtförädling av skogsträd som bildades 1959, och som 1967 omvandlades till Institutet för skogsförbättring. Forskningsstiftelsen Skogsarbeten och Institutet för skogsförbättring slogs sedermera 1992 samman i Skogforsk.

Umeå som skogsvetenskapligt centrum

Att statliga institutioner och administration var centrerade till Stockholm var ingenting unikt för de areella näringarnas område. Men under efterkrigstiden började det alltmer ses som ett problem. Idén om utlokalisering av myndigheter från huvudstaden utgick inledningsvis från ett rationa-

listiskt planeringstänkande. Det gällde att åstadkomma en "balanserad expansion" över hela landet genom att "avlasta" de växande storstadsregionerna.¹² Under 1960- och 1970-talen tillkom ett regionalpolitiskt tänkande. Modernisering och strukturrationaliseringar inom industri och jord- och skogsbruk medförde en accelererad utflyttning, där inte minst Norrland och andra glesbygder förlorade befolkning, kompetens och samhällsservice.¹³

För skogsvetenskapen var också lokaliseringen till Stockholm problematisk eftersom skogsbruket till stor del bedrevs i mer glesbefolkade områden. Under det industriella skogsbrukets expansion var det främst i Norrland. År 1966 lade Erik Höjer, tidigare generaldirektör för Domänverket, fram betänkandet *Skoglig forskning* (SOU 1966:52). I betänkandet, som var resultatet av 1965 års utredning angående stödet till den skogliga forskningen, ägnades ett helt avsnitt åt "Norrländskt centrum för skoglig forskning i Umeå".¹⁴ Anledningen till varför Höjer lyfte fram Umeå var de skogliga forskningsutmaningar som fanns i norra Sverige. Höglänta områden med kärvt klimat som dessutom blivit hårt huggna under den första vågen av exploatering krävde ny kunskap och nya tillämpningar rörande föryngring av skogen, trädslagsval och brukningsmetoder. Det var också här som staten hade sina största skogsinnehav, inte minst längs fjällkedjan. Höjer påpekade att det redan tidigare föreslagits att Skogshögskolan borde utlokaliseras till Norrland eller Dalarna men att förslaget på grund av "uppenbara samarbets- och kontaktsvårigheter" inte fått något gehör.¹⁵ Däremot hade Skogshögskolan, som ett svar på detta förslag, diskuterat att etablera ett större försöksområde i Norrbottens inland samt att anlägga en mindre enhet för skogsföryngring med laboratorium för skogsodling i Umeå. Detta var något som Skogshögskolan, enligt Höjer, skulle begära anslag för kommande år. Vidare betonade Höjer att det var viktigt att ta till vara skogligt kunnande som fanns vid andra högre utbildningsanstalter än Skogshögskolan, inte minst vid det nyinrättade Umeå universitet. Därför föreslog Höjer att Umeå universitet borde inrätta en "skogsbetonad filosofie kandidatexamen" i ämnet skoglig produktionslära.¹⁶

Detta var något som Umeå universitet tog till sig och hösten 1968 påbörjades arbetet att etablera skoglig produktionslära som en avdelning inom Institutionen för biologi. Skoglig licentiat Mats Hagner anställdes som tillförordnad laborator och blev så småningom professor i ämnet. I samarbete med fysiologisk botanik, ekologisk botanik och genetik inrät-

tades 1971 en ettårig grundutbildning i skoglig produktionslära som kunde kombineras med andra kurser inom biologi, ekonomi och teknik för att få en skoglig inriktning. Detta verkar ha blivit en viktig plantskola för framtida skogsforskare. I en utvärdering gjord av Hagner 1983 påpekades stolt att inte mindre än 20 procent av alla skogsforskare vid SLU (och då främst vid SLU i Umeå får man förmoda) hade läst kurser i skoglig produktionslära vid Umeå universitet.¹⁷ Även Institutet för skogsförbättring reagerade på Höjers utredning och anlade 1969 en forskningsstation i Sävar två mil norr om Umeå.

Även om Skogshögskolan inte vid denna tidpunkt etablerade någon enhet i Umeå, fanns alltså redan en skoglig universitetsutbildning på plats, en försöksstation för skogsförbättring samt Vindelns försöksparke fem mil nordost från staden. När Delegationen för lokalisering av statlig verksamhet år 1970 rekommenderade att 27 statliga verksamheter med totalt 5 500 anställda skulle flyttas från Stockholmsområdet var det följaktligen inte förvånande att förslaget inkluderade en utlokalisering av Skogshögskolan till Umeå.¹⁸

Nord- och sydberoende argument

Förslag till utlokaliseringar brukar möta ett starkt motstånd, framför allt från de som förväntas flytta med.¹⁹ Så var fallet även denna gång. Professor Börje Ericson vid Institutionen för skogsproduktion levererade ett drastiskt uttalande i *Svenska Dagbladet*. Enligt honom var det ”vetigare att flytta Skogshögskolan till Grönköping än till Umeå”, den ena än värre navelskådande småstad än den andra.²⁰ Tyngdpunkten för landets produktionsskogar hade nämligen förskjutits söderut och låg nu vid Karlskogatrakten. Även om det fanns mycket skog i norra Sverige, växte skogen betydligt snabbare i södra Sverige och var därmed viktigare för industrin, menade flera representanter för skogsforskningen. Ur ett produktionsperspektiv var således behovet att utveckla kunskap om södra och mellersta Sveriges skogsmarker viktigare. Att flytta Skogshögskolan norrut i detta läge framhölls som ett logiskt felslut. Umeå var inte bara perifert i förhållande till det aktiva skogsbruket. Enligt tidningens referat var det även en intellektuell utmark:

Skogshögskolan kommer snabbt att förvandlas till en från internationella kontakter avskärmad försöksstation stillsamt knaprande på lokala pseudoproblem på samma sätt som redan sker till stor utsträckning vid Umeå universitet.²¹

Skogshögskolans ledning var splittrad, men majoriteten motsatte sig direkt en flytt till Umeå med argumentet att de ansåg sig ha ”sydberoende verksamhetsgrenar”. Skogshögskolan och Statens skogsmästaraskolas styrelse förespråkade därför en flytt av huvuddelen av forskning och utbildning till Ultuna, etablering av en ny institution i Garpenberg och en förstärkning med ”nordberoende” forskningsverksamhet i Umeå.²² Lokalpolitiker i Umeå kontrade med att en skogshögskola med forskning om skogsförbättring och odling i Umeå skulle bli en nödvändig injektion för skogsbruket i Norrlandslänen.²³

Här pågick alltså en legitimitetsstrid om den geografiska lokaliseringen, där skogsvetenskapliga, regionalpolitiska samt andra, mer känslomässiga, argument blandades på olika sätt och ställdes mot varandra. När den socialdemokratiska regeringen slutligen beslutade om flytten 1972 gick den också emot Skogshögskolans önskemål och förespråkade en mer omfattande utlokalisering till Norrland.²⁴

Tilläggs bör att ett återkommande argument för att omlokalisera högskolan till Ultuna var möjligheten till samordningsvinster med Lantbrukshögskolan.²⁵ Parallellt med diskussionen om att utlokalisera Skogshögskolan, intensifierades nämligen ansträngningarna att samordna och integrera forskning och utbildning inom de areella områdena. Lokaliseringspolitiken kom därmed i konflikt med dessa ambitioner. År 1967 lades Alnarpsinstitutet under Lantbrukshögskolans styrelse.²⁶ År 1974 fick jordbrukets tre högskolor (Lantbrukshögskolan, Skogshögskolan och Veterinärhögskolan) en gemensam styrelse, rektor, central förvaltning och organisation för biblioteken. Bland företrädare från de olika högskolorna fanns emellertid ett betydande motstånd till att genomföra en fullständig sammanslagning. Varje högskola hade sina professionella ideal, vetenskapliga kulturer och kontakter med sina sektorer.²⁷ Trots det lade regeringen 1977 fram en proposition om en sammanslagning och i november samma år invigdes SLU.²⁸ För den nya skogsvetenskapliga fakulteten kom således två processer som utgick från skilda synsätt och bevekelsegrunder – integreringen av forskning och högre utbildning på det lantbruksvetenskapliga området samt den statliga utlokaliseringspolitiken – att sammanfalla i tid, med motstridiga konsekvenser som följde.

Den ofullständiga flytten

Tiden kring Skogshögskolans omlokalisering framstår som mycket konfliktfylld. Flera av de vi intervjuat uttrycker att dåtidens ledning agerade som en bromskloss mot flytten, vilket öppnade upp för fortsatt obstruktion mot regeringsbeslutet:

Dom pratade om att det här är en politisk manöver – ”den är vansinnig, den kommer splittra och förstöra”. Det är vad jag minns [...] Det ryktades om professorer som inte ville flytta och dom som satte press på ledningen och sa vi vägrar, vi flyttar bara till Uppsala, och så blev det ju också att det var ett antal professorer som lyckades att få någon speciallösning för sig själva och flyttade sina forskargrupper dit, så det blev ju en väldigt ologisk splittring.²⁹

Det framhålls att det främst var personliga motiv, och inte vetenskapliga, som låg bakom att en så stor del av verksamheten slutligen flyttades till Ultuna och att verksamheten splittrades mellan olika orter. Ett exempel som ofta tas upp är Institutionen för marklära som slutligen delades mellan Ultuna och Umeå. Enligt en utsaga var det ett irrationellt beslut i vetenskaplig mening, men motiverades likväl med att markprocesserna var så långsamma norrut att de inte kunde studeras. Känslan av att Skogshögskolans ledning och etablerade medarbetare lät personliga skäl styra och lyckades ”kuppa på något vis” och därmed splittra högskolan på flera orter är något som lever kvar bland de intervjuade.³⁰

Trots detta etablerades Skogshögskolan successivt i Umeå samtidigt som den övergick till att bli en fakultet vid SLU. Av Skogsfakultetens drygt 480 tjänster förlades ungefär hälften till Umeå medan resten fördelades på Garpenberg och Ultuna.³¹ Jägmästarstudenterna skulle bedriva huvuddelen av sina studier i Umeå medan Garpenberg skulle ta hand om första året samt mer skogstekniska utbildningar. Även skogsbiblioteket förlades till Umeå och de institutioner som flyttade dit, helt eller delvis, var skoglig ståndortslära, skoglig genetik och växtfysiologi, virkeslära, skogsskötsel, biometri och skogsindelning, skogstaxering, skogsteknik och skogsekonomi. Samtidigt förlades tillämpad forskning rörande skogsteknik och skogsskötsel i Garpenberg, och i Ultuna grundläggande forskning i genetik, växtpatologi, botanik, ekologi, fysiologi samt tillämpad forskning i marklära, viltekologi, växt- och skogsskydd och virkeslära. Denna fördelning bestod i stort sett under 1980-talet.³² Som framgår av tabellen nedan fanns det ingen tydlig logik i lokaliseringen och orterna hade överlappande ansvarsområden.

*Fördelning av professurer inom Skogsvetenskapliga fakulteten
vid SLU 1990*

	<i>Umeå</i>	<i>Utluna</i>	<i>Garpenberg</i>
Skogsskötsel	5	3	3
Skogsindelning, biometri	5	0	0
Skogsteknik	1	0	5
Virkeslära	0	4	0
Skogsekonomi	3	2	0
Marklära	2	3	0
Skogsbotanik	3	7	0
Skogszoologi	1	5	0
Skogsgenetik	1	1	1
<i>Totalt</i>	<i>21</i>	<i>25</i>	<i>9</i>

Källa: SOU 1991:101, Landskap, näring, kunskap, del 3, 134–137.

Kontrasten måste ha varit stor för både anställda och studenter som tidigare varit i Stockholm. Umeå universitet låg en bit utanför centrum på ett samlat campusområde. Alla byggnaderna kännetecknades av gult tegel placerade vid en universitetsdamm. Skogsfakultetens nya lokaler förlades till samma campus och byggdes med samma slags gula tegel, cirka hundra meter från de närmsta universitetsbyggnaderna. Jämfört med Skogshögskolans gamla pampiga hus vid Brunnsvikens strand i Stockholm var de nya lokalerna mer rymliga, ändamålsenliga och utrustade med modern teknik. Men läget i landet var för många inblandade inte lika attraktivt: ”Sitter du uppvuxen i Stockholm eller någonting och har haft din verksamhet där och då flytta upp till Umeå – tråkig stad, platt, jäkligt och ingen märkvärdig kust och kallt om vintern.”³³ Angående en äldre professor framkommer det i en intervju om hans tid i Umeå: ”Han accepterade aldrig riktigt att han hade kommit till Umeå. Han gick ju bara och led där och muttrade och tyckte det var jobbigt.”³⁴

Samtidigt var villkoren för de nyetablerade skogsforskarna generösa. Tjänsterna kryddades med extra forskningstid och ”professorerna fick precis vad dom ville”.³⁵ För vissa, särskilt de yngre utan starka bindningar till andra platser, blev flytten till Umeå ett lyft. Dessutom fick anställda förtur att köpa nybyggda bostäder med kraftigt reducerade räntekostnader.

SLU:s byggnad i Umeå före ombyggnationerna på 2010-talet.

Flytt och förnyelse

Vilken betydelse hade då Skogshögskolans flytt för skogsvetenskapens förändringar? En indikation kan man få genom att titta närmare på antalet disputerade vid Skogshögskolan och Skogsfakulteten i samband med flytten. Mellan 1969 och 1987 disputerade 107 personer med en tydlig uppåtgående trend, där det i början av 1970-talet bara var några enstaka disputationer per år, något som fram till mitten av 1980-talet ökat till cirka 15. I början av perioden var knappt en fjärdedel av disputationerna i mer grundläggande ämnen medan de vid slutet av perioden ökat till hälften.³⁶ Umeås andel av de disputerade utgjorde en tredjedel. Men eftersom den första disputationen i Umeå ägde rum först 1981 så utgjorde Umeås andel 1987 hela två tredjedelar, vilket tyder på att den nya Umeå-miljön var dynamisk.³⁷

Den stora skillnaden fanns dock inte mellan Umeå och Ultuna, utan mellan den gamla Skogshögskolan i Stockholm och dess efterföljare. I våra intervjuer framgår att Skogshögskolan varit en ganska hierarkisk och traditionsbunden miljö, där professorerna publicerade sig i interna rapportserier, doktoranderna i form av monografiavhandlingar på svenska

och kurslitteraturen bestod av ”kompendier”. Man blev professor genom ”klokskap” och goda råd till näringen, och inte genom publicering av internationella vetenskapliga artiklar.³⁸ Flytten till Umeå framstod i detta sammanhang som en ”nytändning” med många nya människor och en ”nybyggaranda” med öppenhet för nya skogliga perspektiv.³⁹

Kopplingen till Umeå universitet spelade en viktig roll för att forma den nya skogsvetenskapliga miljön. I intervjuerna uttrycks det som att luckorna som uppstod genom att många forskare flyttade till Ultuna fylldes av nya ”hungriga forskare” från Umeå universitet som förde med sig ”den nya stilen på forskning” med publicering i refereegranskade och välrenommerade internationella tidskrifter. Detta samspelade med en ökad externfinansiering, där Skogsfakulteten redan 1987 hade ökat externfinansieringen till två tredjedelar av sin forskningsbudget, från en tidigare låg nivå.⁴⁰ Även forskarutbildningen fick en helt annan inriktning med fokus på publicering av sammanläggningsavhandlingar på engelska. Inriktningen mot tillämpning ändrades inte, däremot förstärktes de akademiskt-vetenskapliga idealen medan de sektorsinterna försvagades något.⁴¹ Detta gällde främst de områden som fanns representerade vid båda lärosätena, som ekologi, växtfysiologi och nationalekonomi. Som nämnts fanns det redan utbildning i dessa ämnen, med möjlighet till skoglig inriktning, vid Umeå universitet. Det var också från dessa ämnen som inflödet av forskare var som störst. Som skogsekonomiprofessorn Göran von Malmborg vid SLU i Umeå skrev:

I det här sammanhanget kan en positiv effekt av utflyttningen noteras. Den ger – i alla fall för den ekonomiska forskningen – stora möjligheter till samarbete med institutioner vid Umeå universitet.⁴²

På ett liknande sätt påverkades Skogsfakulteten på Ultuna av det närliggande Uppsala universitet. Här spelade inte minst forskningsprogrammet Barrskogslandskapets ekologi en viktig roll. Detta var ett ”ekologiskt storprojekt” med inriktning mot miljövard, skogsbruk och samhällsplanering som påbörjades 1972 och pågick ända in på 1980-talet.⁴³ Utgångspunkter för projektet var ekologiskt helhetstänkande, tvärvetenskap och problemorienterad grundforskning, vilket sågs som förutsättningar för att lösa praktiska naturresursproblem. I projektet ingick forskare från flera svenska universitet, däribland professorn i skogsekologi vid Skogshögskolan, Carl Olof Tamm. Men även om forskare från Skogshögskolan ingick i projektet, var de i klar minoritet. I våra intervjuer lyfts projektet

fram som en plantskola för utifrånkommande forskare till SLU, och då särskilt från Uppsala universitet till Ultuna. Projektet innebar:

[...] ett helt nytt gäng som kom in i forskningen. Alltså dom som hade naturvetenskap som grund kommer in i barrskogslandskapets ekologi och sen fick dom ju tjänster på SLU [...] dom var entomologer från Uppsala universitet [...] och tyckte det var skitintressant med barrskogsrunna och alla möjliga konstiga sextandade borrar. Så då blev ju dom professorer på skog istället.⁴⁴

Ökande akademisering och förskjutning mot grundläggande forskning inom biologi och ekologi var övergripande trender vid denna tid, men det verkar som att framför allt flytten *från* Stockholm påskyndade denna process genom att bryta ner gamla strukturer och öppna upp för nya möjligheter.

Skogsfakulteten i Umeåmiljön

Kan man säga att utlokaliseringen till just Umeå påverkade skogsvetenskapen? Det Umeå som mötte de ditflyttande skogsforskarna var en stad i omvandling. Från att ha varit en medelstor residens- och militärstad med stor skogsindustri hade staden börjat expandera snabbt och ändra karaktär genom etablerandet av Umeå universitet 1965. Befolkningen i kommunen (utifrån 1972 års kommungränser) ökade från 55 000 år 1960 till 70 000 år 1970, och har sedan dess ökat med ungefär 10 000 per årtionde fram till i dag. Samtidigt som regementet K4 flyttades från Umeå och skogsindustrin rationaliserades, intog universitetsanställda och studenter en alltmer framskjuten plats i stadslivet. Umeå blev vid denna tid känd som en ”röd” stad, som skilde sig från det frisinade Västerbotten med starka nykterhets-, frikyrkliga och liberala traditioner.⁴⁵ Även om de mest radikala tongångarna hade klingat av när SLU år 1978 etablerades i staden, var de röda strömningarna fortsatt starka och stämpeln på Umeå universitet som ”rött” satt länge kvar. Våra intervjuer antyder dock att det inte hade någon större betydelse. Visserligen var det inte ovanligt att enskilda forskare och lärare vid denna tid kunde vara mer eller mindre radikala, men det var inget som påverkade den akademiska miljön i stort och i varje fall inte skogsforskningens inriktning.

Umeås akademiska miljö kännetecknades från slutet av 1970-talet också alltmer av en ”grön” aktivism och då inte minst inom det skogliga området. Viktiga miljöer var Ekologiska institutionen, Institutionen för biologisk grundutbildning (BIG) och Forum för tvärvetenskap vid Umeå

universitet. Även på Skogsfakulteten bildades en skogsmiljögrupp, men enligt våra intervjupersoner fick inga aktivistiska gröna strömmar något större genomslag här. I ett TT-telegram från 1984 står emellertid att "ett 80-tal forskare vid skogshögskolan i Umeå" under ledning av en forskare vid Institutionen för skoglig ståndortslära skrivit på ett uppprop till regeringen för att rädda de tre urskogsområdena vid Pärälven, Dellikälven och Kirjesålandet.⁴⁶ Frågan om brukande av de fjällnära skogarna hade i början av samma år hamnat i det mediala blickfånget, vilket medförde att Domänverket tillsvidare stoppade all avverkning i fjällområdena och tillsatte en vetenskaplig utredning ledd av forskare från Skogsfakulteten i Umeå.⁴⁷ Det var knappast en slump att uppropet skedde bara dagar efter att den av Domänverket beställda vetenskapliga rapporten presenterats vid en presskonferens. Det var dessutom bara en knapp vecka innan den nybildade radikala miljöorganisationen FURA (Fjällnära urskogars räddningsaktion) gjorde sin första uppmärksammade aktion i Umeå. I FURA:s ledning satt några forskare från Umeå universitet, men ingen från SLU.⁴⁸

Även om ingen av våra informanter exakt kan påminna sig denna händelse framkommer det ändå i intervjuerna att det även inom Skogsfakulteten uppstod motsättningar mellan skogsekologer och skogskötsforskare, vilket sedermera ledde till en sammanslagning i en gemensam institution för att bland annat försöka överbrygga dessa spänningar. Miljöfrågor av olika slag blev också mycket centrala för skogsforskningen under 1980-talet. Till exempel fick växtsjukdomsforskaren Margareta Karlman vid SLU, som doktorerat i botanik vid Umeå universitet, mycket uppmärksamhet i mitten av 1980-talet när hon kunde visa på omfattande angrepp av Gremmeniella-svampen (*Gremmeniella abietina*) på den omdebatterade inplanterade nordamerikanska contortatallen. Hennes resultat ledde till begränsningar av nyplantering.⁴⁹ Som en följd av försurningsfrågan började hydrologiska, biokemiska och ekologiska studier av vatten i skogsmiljö vid Svartbergets försökspark. Överhuvudtaget innebar SLU:s etablering i Umeå ett uppsving för Vindelns försökspark, som 1979 fick en ny forskningsstation vid Svartberget.

Vid jubileumskonferensen "Skogskonferens 88" i Umeå, precis tio år efter flytten, summerade den frispråkige professorn i skoglig landskapsvård i Ultuna, Lars Kardell, sina slutsatser av flyttens betydelse:

Lokaliseringen till Umeå har inneburit att norrlandsperspektivet allt för mycket börjat prägla skogsforskningen. Bilden av svenskt skogsbruk har förskjutits från statligt bergslagsskogsbruk till norrländskt storskogsbruk.⁵⁰

Detta skedde samtidigt som "småländskt småskogsbruk" blev allt viktigare för skogsnäringen, en tydlig återklang av det gamla argumentet om sydberoende forskning. Kardell var också kritisk mot att Skogsfakultetens forskning fjärrat sig alltför mycket från det praktiska skogsbruket genom grundforskningens frammarsch.

Kardell var inte ensam om att tycka att flytten till Umeå medfört att den skogliga forskningen blivit alltför akademisk och "boreal", det vill säga inriktad på de nordliga skogsområdena. Som en reaktion finansierade företrädare för den sydsvenska skogsnäringen, med motfinansiering från Skogsfakulteten, 1988 ett sexårigt skogsforskningsprogram med inriktning mot södra Sverige och mot tillämpad skogsskötsel-forskning. I programmet ingick uppbyggnaden av en ny försökspark vid Asa kronopark i närheten av Växjö samt en förstärkning av försöksparken i Tönnersjöheden. Dessutom etablerades en ny forskargrupp vid SLU i Alnarp.⁵¹ Efter programmets slut permanentades verksamheten och Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap inrättades i Alnarp. På detta sätt skapades alltså en ny geografisk balans i det skogsvetenskapliga institutionella landskapet med ett "nordberoende" Umeå, ett "sydberoende" Alnarp och däremellan ett "mellansvenskt" Ultuna.

Den "sönderutredda" fakulteten

Denna balans gällde dock inte Skogsfakulteten och SLU som sociala miljöer. En annan långsiktig effekt av splittringen av Skogsfakulteten var nämligen återkommande legitimitetsstrider mellan de olika orterna. En sådan konflikt började när det blev känt att en intern plan gällande SLU:s verksamhet, *Långsiktsplan 1981*, förespråkade en koncentration av Skogsfakulteten till Ultuna istället för till Umeå. Långsiktsplanen skulle utgöra underlag för regeringens forskningspolitiska proposition och var därmed ett strategiskt viktigt dokument.⁵² Georg Andersson, socialdemokratisk riksdagsman med rötter i Norrbotten, tog upp ryktet om planen i riksdagen och menade att SLU:s centrala ledning var på väg att underminera riksdagsbeslutet från 1972.⁵³ Riksdagen underströk därefter att Umeå skulle vara huvudort för Skogsfakulteten.⁵⁴

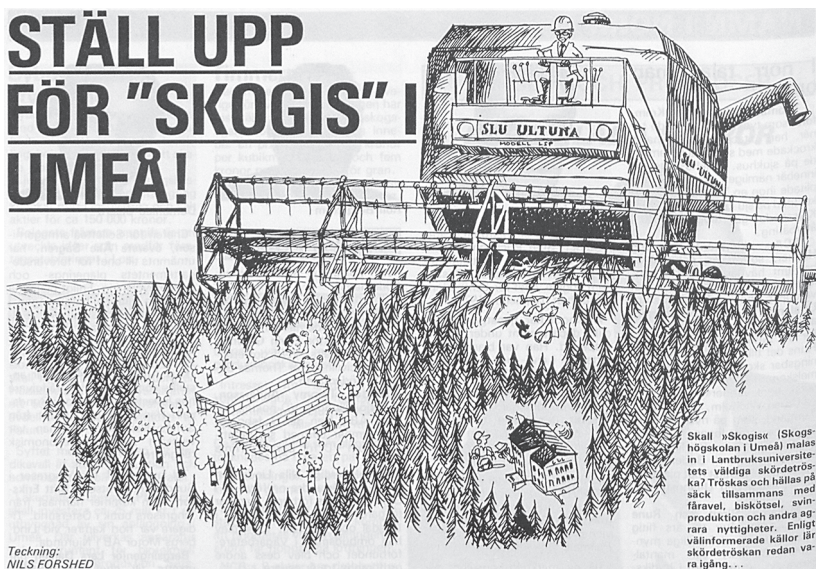
Den avgående dekanen för Skogsfakulteten, Gustaf von Segebaden, tog också bladet från munnen i en artikel 1983 där han myntade begreppet "Lantbråksuniversitetet".⁵⁵ Trots att SLU hade verksamheter på ett tjugotal orter runt om i landet, hade Ultuna, enligt Segebaden, hela 65 procent av de totala resurserna. Utifrån principen "mycket vill ha mer" hade

rektorsämbetet strävat efter att koncentrera än mer resurser och makt dit. Enligt Segebaden var ambitionen att Umeå successivt skulle "aderlätas för att slutligen få rangen av en norrländsk forskningsstation". Universitetsledningen spelade, enligt Segebaden, "bakom ryggen" på fakulteten för att undvika att genomföra riksdagsbeslutet om att Umeå skulle vara Skogsfakultetens huvudort. Segebaden drog slutsatsen att eftersom det "inom lantbruksuniversitetet självt finns varken viljan eller förmågan" att ta ansvar och agera måste politikerna göra detta. För att skapa en motvikt till det tunga och maktfullkomliga Ultuna föreslog Segebaden en förstärkning av Umeå. För att SLU:s ledning inte skulle sätta käppar i hjulet för dessa planer föreslog han också att Skogsfakulteten i Umeå kunde överföras till Umeå universitet och få motsvarande ställning som Lunds tekniska högskola.⁵⁶

Dragkampen mellan Ultuna och Umeå blossade åter upp när regeringen 1995 på grund av finanskrisen tog beslut om nedskärningar som fick till följd att utbildningarna i Garpenberg och Bispgården lades ner. Personalen från de två orterna hamnade i stor utsträckning i Ultuna. Jägmästarutbildningen gjordes vid samma tid om till en skogsvetarutbildning med antagning i både Ultuna och Umeå. Ett nytt naturresursprogram inrättades också i Ultuna, vilket sammantaget förstärkte Ultuna som undervisningsort på Umeås bekostnad. Samtidigt flyttade fakultetsledningen från Umeå till Ultuna i och med att Kaj Rosén blev dekan 1996. Som ett svar på detta presenterade professorn i skogsekonomi i Umeå, Sören Wibe, våren 2000 en på eget initiativ gjord utredning om den ofullständiga flytten. Det hade varit "personliga skäl" till varför flytten aldrig genomfördes och fortfarande var det "lokalintressen" som verkade för att stärka Ultuna och omvandla Umeå till en liten nordlig filial. Detta stred direkt mot riksdagsbeslutet. Därför krävde Wibe att "Umeå skall vara centrum för den högre skogliga utbildningen och forskningen!"⁵⁷

Strax efter att Wibes utredning blivit känd avgick Rosén. Som ett svar på dekanens avgång tillsatte SLU:s styrelse en utredning som genomfördes av docent Björn Lundgren.⁵⁸ Lundgren konstaterade i sin rapport att "vi-känslan" bland de anställda vid fakulteten var mycket dåligt utvecklad.⁵⁹ Den "sönderutredda" Skogsfakulteten var enligt Lundgren en svårledd organisation, "där medarbetarna har en närmast grundlagskyddad rättighet att vara hur egensinniga och samarbetsovilliga som helst".⁶⁰ Motsättningarna fanns på flera plan. Utöver huvudkonflikten mellan Umeå och Ultuna hade en förstärkning av grundläggande forsk-

STÄLL UPP FÖR "SKOGIS" I UMEÅ!

SLU:s rektor Lennart Hjelm kör med skördetröska från Ultuna till Skogsfakulteten i Umeå.

ning inom ekologi skett samtidigt med en försvagning av den tillämpade skogliga forskningen. De representerade olika "vetenskapliga kulturer" och det vore "naivt att förneka" att det varit en bidragande orsak till konflikten. En ytterligare orsak var att fakulteten aldrig känt någon samhörighet till SLU. Betecknande var till exempel att fakulteten i offentliga publikationer till bara för några år sedan ofta använt sitt gamla namn "Skogshögskolan". För att visa att SLU inte bara "bestod av en lantbruksfakultet med bihang" borde det ske ett namnbyte till "Skogs- och lantbruksuniversitetet". Dessutom rekommenderade Lundgren att Umeå skulle vara fakultetens administrativa huvudort och att miljön i Alnarp skulle förstärkas. Ultuna förlorade lite på detta men det skulle skapa en tydlig ansvarsfördelning mellan orterna som kunde skapa en välbehövlig sammanhållning.⁶¹

Striden slutade med Umeå som vinnare. Wibe utsågs året därpå till ställföreträdande rektor för SLU med placering i Umeå. Dessutom utsågs Jan-Erik Hällgren till ny dekanus för Skogsfakulteten med placering i Umeå. Jägmästarutbildningen återuppstod med Umeå som huvudort, medan Ultuna kvarstod som ansvarig för naturresursutbildningen.⁶²

Men den ”sönderutredda” Skogsfakulteten var därmed inte färdigutredd. År 2003 gjordes, mot Skogsfakultetens dekanus rekommendation, en omfattande omorganisering genom att bryta upp den gamla fakultetsordningen och de strukturer som härstammade från tiden innan SLU:s bildande. Majoriteten av skogsforskarna vid Ultuna överfördes från Skogsfakulteten till en ny naturresurs- och lantbruksfakultet vid Ultuna. Skogsfakulteten bestod därmed av institutionerna i Umeå och Sydsvensk skogsvetenskap i Alnarp.⁶³ Drygt tio år senare, 2014, beslutade SLU:s styrelse om en ny omorganisation som delvis innebar att den gamla strukturen för fakulteten för skogsvetenskap återupptogs men att flera institutioner fick dubbla fakultetstillhörigheter.

Platser och skogsvetenskapliga förskjutningar

Rumsliga dimensioner är något som återkommer på flera olika sätt i detta kapitel. Inom lantbruksvetenskaperna har det alltsedan dessa vetenskapsgrenar etablerades under 1800-talet och tidigt 1900-tal funnits centrifugala och centripetala krafter som dragit åt olika håll. Å ena sidan finns det i dessa tillämpade vetenskaper en stark uppfattning om att unika platsbetingelser kräver lokala försök och anpassningar för att åstadkomma användbara resultat i praktiken. Å andra sidan har det funnits strävanden att samla kompetens på ett ställe för att skapa samordningsvinster och en kritisk massa för kunskapsutveckling. När väl den senare av dessa krafter fick övertaget under 1960- och 1970-talen kom detta i sin tur att krocka med de nya regionalpolitiska ambitioner som fick sitt genomslag vid samma tid. Resultatet blev att SLU skapades samtidigt som Skogshögskolan utlokaliseras. I debatten om denna klivna lösning användes såväl regionalpolitiska argument som samlokaliseringsargument och skogsvetenskapligt rumsliga argument.

Spelar det då någon roll för den vetenskapliga verksamheten på vilken plats den bedrivs? Uppenbart är att flytten åstadkom en förändring där gamla strukturer bröts upp. Umeå kännetecknades inledningsvis av en ”nybygggaranda” med många unga forskare och en öppenhet för nya perspektiv och sätt att bedriva vetenskap. Eftersom liknande förskjutningar skedde på många andra ställen vid denna tidpunkt är det dock svårt att avgöra vilken betydelse just flytten hade. Men det går nog ändå att konstatera att flytten snabbade på de förändringar som var på gång. Vidare ledde flytten till en utväxling mellan Skogsfakulteten i Umeå och Umeå universitet. Medan ämnen som växtfysiologi, ekologi och ekonomi

gynnades av dessa kontakter, kom andra ämnen som skogsskötsel och mer tekniska tillämpningar att försvagas. En liknande utveckling skedde i Ultuna och det finns indikationer på att flytten förstärkte motsättningarna mellan ekologi och produktion inom skogsforskningen. Slutligen medförde flytten till Umeå att forskningen blev mer boreal, och för att motverka detta inrättades Sydsvensk skogsvetenskap.

En annan konsekvens var splittringen av Skogsfakulteten. Motsättningarna mellan olika orter, gamla ingående högskolor och olika forskningstraditioner kan sägas vara institutionaliserat i SLU:s organisation. Som väl framkommit har detta medfört återkommande konflikter där benämningen "lantbråksuniversitetet" inte förefaller vara helt tagen ur luften. Denna dragkamp avspeglade sig bland annat i den oklara benämningen av Skogsfakulteten. Fakultetens ovilja att identifiera sig med SLU manifesterades alltså i att den gamla benämningen "Skogshögskolan" användes långt efter SLU:s bildande. Dess smeknamn "Skogis" kom också att leva kvar. I framför allt Umeå, som blev jägmästarutbildningens huvudort, fick smeknamnet snabbt en lokal förankring. Benämningen "Skogis" indikerade därmed att Umeå var Skogshögskolans rättmätiga arvtagare och nya huvudort, något som Skogsfakultetens andra orter långt ifrån såg som lika självklart.

Här finns alltså tydliga inslag av lokalpatriotism och viljor att med olika argument förstärka legitimiteten för den egna orten och regionen. I detta ingår också personliga skäl, omständigheter och känslor till varför man föredrar en plats framför en annan. Familj, vänner, arbetsplats och arenor för umgänge och kunskapsutbyte är viktiga för alla människor. Detta är ofta platsbundna företeelser som tar tid att bygga upp och som är svåra att flytta med sig. Som det uttrycks i en intervju:

På universitetet där sitter, vad heter det, historien i väggarna, så den ärvs ju ned.

Har det suttit en professor där som har varit på det sättet då ärvs det på något sätt som inte jag kan förklara men ...⁶⁴

Samtidigt ska dessa konflikter inte överdrivas. Sedan SLU inrättades har det utvecklats till ett framgångsrikt universitet som är nationellt ledande inom miljö- och markanvändningsfrågor och på vissa områden till och med internationellt betydelsefullt. De spänningar vi pekat på kan rent av ha varit konstruktiva för denna utveckling. Både Umeå som en skogsvetenskaplig plats och SLU som en organisation är fortfarande inte särskilt gamla, och det tar tid innan nya organisationer och identiteter sätter sig:

Och då blir det ju det här. Du måste slå ihop. Du kan inte ha kulturer – en kultur här och en kultur där – utan sätt ihop dom på samma institution och låt dom, låt det där amalgameras, och så småningom så kommer det ut en annan kultur. Det gör det, det tar tid alltså.⁶⁵

Sammantaget kan det konstateras att utflyttningen av Skogshögskolan ledde till åtskilliga spänningar och konflikter kring de institutionella formerna för högre skoglig utbildning och forskning. Den skogsvetenskapliga professionen verkar dock inte ha försvagats. I vissa avseenden tycker vi oss snarast se att detta spänningsförhållande har haft en konserverande inverkan. Alla intervjuade betonar att SLU och skogsvetenskapen är något speciellt. Till skillnad från andra universitet och annan forskning ligger det ”mitt i samhällets utveckling”.⁶⁶ Enligt detta tankesätt har SLU en unik uppgift att vara till samhällets gagn och detta ”yttre tryck” har skapat en särskild förståelse av forskningens betydelse. Det är också något som de flesta av de intervjuade ser som en styrka och som något de vill upprätthålla. Så även om det finns skillnader och konkurrens mellan orterna, finns en stor samsyn vad gäller uppfattningen om skogsvetenskapens samhällsroll.

Noter

1. ”Skogis”, *SLU-ringen: Personaltidning för Sveriges lantbruksuniversitet och SVA* 9 (1978), 14–16.
2. ”Invigningen gick i kritikens tecken”, *Västerbottens folkblad*, 19 oktober 1978.
3. Se också, ”Skogshögskolan invigd med protestanförande”, *Västerbottens-Kuriren*, 19 oktober 1978.
4. Se t.ex. David N. Livingstone, *Putting Science in Its Place: Geographies of Scientific Knowledge* (Chicago, 2003); Diarmid A. Finnegan, ”The Spatial Turn: Geographical Approaches in the History of Science”, *Journal of the History of Biology* 41:2 (2008), 369–388; Charles Withers, ”Place and the ’Spatial Turn’ in Geography and in History”, *Journal of the History of Ideas* 70:4 (2009), 637–658.
5. Lennart Hjelm, *Lantbrukets högskoleutbildning i utveckling och omvandling under 1900-talet* (Stockholm, 1997), 10–16.
6. Erland Mårald, *I mötet mellan jordbruk och kemi: Agrikulturkemins framväxt på Lantbruksakademiens experimentalfält 1850–1907* (Stockholm, 1998); Jenny Beckman, *Naturens palats: Nybyggnad, vetenskap och utställning vid Naturhistoriska riksmuseet 1866–1925* (Stockholm, 1999); Ulrich Lange, *Experimentalfältet: Kungl. Lantbruksakademiens experiment- och försöksverksamhet på norra Djurgården i Stockholm 1816–1907* (Stockholm, 2000).
7. Erland Mårald, *Jordens kretslopp: Lantbruket, staden och den kemiska vetenskapen 1840–1910* (Umeå, 2000), 83–86.

8. Gunnar Eriksson, *Kartläggarna: Naturvetenskapens tillväxt och tillämpningar i det industriella genombrottets Sverige 1870–1914* (Umeå, 1978).
9. Mårald, *Jordens kretslopp*, 139–145; Christopher R. Henke, "Making a Place for Science: The Field Trial", *Social Studies of Science* 30:4 (2000), 483–511.
10. "Statens skogsförsöksanstalt", i *Nordisk familjebok: Konversationslexikon och realencyklopedi* (Stockholm, 1917).
11. Hjelm, *Lantbrukets högskoleutbildning*, 11–20.
12. Bo Söderberg, *Rumslig decentralisering av central statlig förvaltning från Stockholm: En studie av konfliktdimensioner under riksdagsbehandlingen* (Stockholm, 1984), 7–16. Se även SOU 1956:53, *Balanserad expansion: Betänkande*.
13. Carl Holmberg, *Längtan till landet: Civilisationskritik och framtidsvisioner i 1970-talets regionalpolitiska debatt* (Göteborg, 1998), 73–92.
14. SOU 1966:52, *Skoglig forskning*.
15. Ibid., 53.
16. Ibid., 59–61.
17. Mats Hagner, beskrivning av Institutionen för skoglig produktionslära, 1 september 1983, Umeå universitets arkiv.
18. SOU 1970:29, *Decentralisering av statlig verksamhet: Ett led i regionalpolitiken*, 84.
19. Ibid., 7–10; jfr Peter A. Fisher & Gunnar Malmberg, "Settled People Don't Move: On Life-Course and (Im)-Mobility in Sweden", *International Journal of Population Geography* 7:5 (2001).
20. "Grönköping vore bättre än Umeå", *Svenska Dagbladet*, 25 maj 1971.
21. Ibid.
22. Söderberg, 34, 103–108.
23. Ibid., 26f, 101–108.
24. Ibid., 108.
25. Lennart Hjelm och professorerna i markvetenskapliga ämnen vid Lantbrukshögskolan och Skogshögskolan gjorde särskilda yttranden mot Umeå-alternativet. Ibid., 107–108; Prop. 1971:29, *Angående omlokalisering av viss statlig verksamhet*, 84.
26. Lennart Hjelm, *Lärdom på Ultuna: Lantbruksvetenskapernas utveckling i Sverige* (Uppsala, 1986), 103–117.
27. Hjelm, *Lantbrukets högskoleutbildning*, 18.
28. Prop. 1976/77:67, *Om ändrad organisation för jordbrukets högskolor*, m.m.
29. Katarina Eckerberg, intervju den 21 augusti 2014.
30. T.ex. Pelle Gemmel, intervju den 26 augusti 2014; Per-Ove Bäckström, intervju den 5 juni 2014. Även dekanus Gustaf von Segebaden talade om hur "starka professorer" lyckats få sin vilja igenom och gå emot riksdagens beslut om flytt till Umeå, se Gustaf von Segebaden, "Ställ upp för skogis i Umeå", *Norrländsk tidskrift* 1:8 (1983), 30.
31. Gustaf von Segebaden, "Skogshögskolan igår, idag och i morgon", *Personaltidning för jordbrukets högskolor och SVÄ* 1 (1977), 1–3.

32. *Skogsforskning för framtiden: Ett viljeuttryck från skogsvetenskapliga fakulteten* (Umeå, 1984), bilaga 2, 84.
33. Gemmel, intervju.
34. Ibid.
35. Ibid.
36. Lars Kardell, *Ett kvartssekel med Skogis* (Uppsala 1989), 24–25. Se även *Svensk skogsforskning mot år 2000* (Uppsala, 1989), 176.
37. Kardell, 24.
38. Eckerberg, intervju.
39. T.ex. Jan-Erik Hällgren, intervju den 5 september 2014.
40. *Svensk skogsforskning mot år 2000*, 171; se även SOU 1991:101, *Landskap, näring, kunskap*, del 3, 91–95.
41. Eckerberg, intervju; Gemmel, intervju; Hällgren, intervju.
42. Göran von Malmborg, "Skogsforskningen inför 80-talet. IV: Skogsekonomisk forskning", *Skogs- och Lantbruksakademiens tidskrift* 120 (1981), 77.
43. *Barrskogslandskapets ekologi: Projektbeskrivning, Del 1* (Stockholm, 1972); Thomas Söderqvist, *The Ecologists: From Merry Naturalists to Saviours of the Nation* (Stockholm, 1986), 262–266.
44. Hällgren, intervju.
45. Gunnar Eriksson, "68-tåget: En perrongsittares eftertankar", *Tvårsnitt* 2 (1993); "Det röda Umeå", temanummer i *Tidskriften Västerbotten* 1 (2010).
46. "Fjällnära", *Tidningarnas Telegrambyrå*, 25 oktober 1984.
47. Per-Ove Bäckström, red., *Skogsförnyring i fjällnära skogar* (Umeå, 1984).
48. Christer Nordlund, "Den döda handens logik: En studie av miljöorganisationen FURA och debatten om skogsodlingsgränsen", i idem, *Natur i norr: Historiska studier i gränser, vetenskap och miljö* (Umeå, 1999), 77–78.
49. Margareta Karlman, "Dags att omvärdera contortan i kärvt klimat", *Skogen* 9 (1987), 6–9; idem, "Ett inlägg i Pinus contorta-debatten – tio år senare", *Sveriges skogsvårdsförbunds tidskrift* 5 (1987), 9–15.
50. "Hård kritik mot svensk skogsforskning vid jubileumskonferens", *Tidningarnas Telegrambyrå*, 21 november 1988.
51. *Svensk skogsforskning mot år 2000*, 71–73.
52. Segebaden, "Ställ upp för skogis i Umeå", 30; Roland von Bothmer, m.fl., *Vägval vid SLU – Hur förändras ett universitet?* (Uppsala, 2013), 66.
53. Prot. 1980/81:110, 3 §, "Svar på fråga 1980/81:321 om lokaliseringen av högre skoglig utbildning och forskning".
54. Bet. 1980/81:JoU27, *Om översyn av skogs- och jordbruksforskningen (prop. 1980/81:129)*. Huruvida detta efterlevdes verkar tveksamt för några år senare motionerade några centerpartistiska riksdagsledamöter från Norrland under Börje Hörnlunds ledning igen om den ofullständiga flytten av Skogshögskolan till Umeå, se mot. 1983/84:682, *Börje Hörnlund m.fl., Skogshögskolan i Umeå*.

55. Segebaden, "Ställ upp för skogis i Umeå", 30–31.
56. Argument för att bryta ut Skogsfakulteten från SLU i Umeå och integrera den med Umeå universitet har återkommit flera gånger. Se Allan Bäckman, "Den anonyma skogshögskolan", *Västerbottens-Kuriren*, 4 oktober 1986; Per Holmgren, "Skogis har mycket att ge Umeå i framtiden", *Västerbottens-Kuriren*, 11 september 1986; Per-Ove Bäckström, "Skogshögskolan bör inte läggas till universitetet", *Västerbottens-Kuriren*, 19 september 1986; Lennart Holmlund, "Skogsuniversitetet till Umeå", *Västerbottens-Kuriren*, 15 augusti 1997; Kaj Rosén & Per-Ove Bäckström, "Skogsforskning för Sverige", *Västerbottens-Kuriren*, 25 augusti 1997.
57. Sören Wibe, "Att utlokalisera en statlig myndighet: Historien om Skogshögskolans utlokalisering till Umeå", 3 juli 2000, dnr. 3288/00, saknr. 11.45, Sveriges lantbruksuniversitets arkiv (SLU). Se också "Personliga skäl avgjorde lokalisering", *Västerbottens-Kuriren*, 7 februari 2000, och "Dragkampen om SLU fortsätter", *Tidningarnas Telegrambyrå*, 16 maj 2000.
58. Kaj Rosén till styrelsen och fakultetsnämnden för skogsvetenskapliga fakulteten, 9 februari 2000, dnr. 2614/00, saknr. 16.15, SLU. Se också "Dekanus hoppar av efter bråk", *Västerbottens-Kuriren*, 12 maj 2000.
59. Björn Lundgren, "Utredning om den skogsvetenskapliga fakultetens framtid: Slutrapport", 4 januari 2001, dnr. 3178/00, saknr. 11.45, SLU. Se också "Namnbyte ska lösa bråk i SLU", *Västerbottens-Kuriren*, 21 december 2000.
60. Lundgren, 27.
61. Ibid., 5–8, 19–21.
62. "Fördel Umeå i striden om SLU", *Västerbottens-Kuriren*, 30 augusti 2000; "Umeå vinnare i SLU-striden", *Västerbottens-Kuriren*, 14 november 2000; "Slut på striden inom SLU", *Västerbottens-Kuriren*, 19 januari 2001.
63. von Bothmer, m.fl., 88–90.
64. Hällgren, intervju.
65. Ibid.
66. Roland von Bothmer, Anders Nilsson & Mårten Carlsson, red., *SLU 40 år: Ett universitet mitt i samhällets utveckling* (Lidingö, 2017).